

IZVEŠTAJ O STANJU VERSKIH SLOBODA U SVETU ZA 2018.

KOSOVO

Izvršni pregled

Ustav zabranjuje versku diskriminaciju i predviđa slobodu veroispovesti koja podleže ograničenjima da bi se osigurao javni red, zdravlje i bezbednost ili da se zaštite ljudska prava drugih. Zakon ne dozvoljava verskim grupama da se registruju kao pravna lica stvarajući im prepreke u vršenju svojih poslova. Skupština je 2017. godine razmatrala nacrt zakona koji bi omogućio verskim grupama da se registruju kao pravni subjekti kako bi mogle da obavljaju poslovanje i pravne poslove sa državnim i privatnim subjektima, ali zakon do kraja godine nije bio usvojen. Veće Osnovnog suda u Prištini je 23. marta oslobodilo krivice Šefćeta Krasnićija po optužnici koju je Specijalno tužilaštvo Kosova (STRK) podiglo u februaru 2017. godine po tačkama optužbe za terorizam, podsticanje verske mržnje i utaju poreza. Iako su verske grupe izjavile da uglavnom saraduju sa lokalnim vlastima, neke grupe su rekly da se opštinske vlasti nisu jednako ophodile prema verskim organizacijama po pitanjima vlasništva što je podrazumevalo i građevinske dozvole. Predstavnici Srpske pravoslavne crkve (SPC) istakli su da je Vlada prekršila imovinska prava SPC što je podrazumevalo i odbijanje da sprovede sudske odluke u korist SPC ili kada je reč o izgradnji u Posebno zaštićenoj zoni (PZZ). Vlasti u Opštini Dečani uključujući predsednika opštine, odbili su da sprovedu odluku Ustavnog suda iz 2016. godine koja je SPC-u dodelila osporavanih 24 hektara (59 jutara) oko Manastira Visoki Dečani. Vladine vlasti nisu nijednog opštinskog zvaničnika smatrale odgovornim. Opština je uz podršku centralne vlade počela izgradnju puta kroz PZZ oko manastira Visoki Dečani u suprotnosti sa kosovskim zakonom koji zabranjuje izgradnju u PZZ. Islamska zajednica Kosova (IZK) i dalje je prijavljivala društvenu diskriminaciju i diskriminaciju u zapošljavanju prema pobožnim Muslimanima posebno u javnom sektoru. Vlada je nastavila da radi sa Islamskom zajednicom Kosova (IZK) u borbi protiv nasilnog ekstremizma i osudila je vandalizovanje verskih lokaliteta.

Prema policijskim izveštajima, demonstranti su napali hodočasnike Srpske pravoslavne crkve i sprečili održavanje službi u Đakovici i Istoku. Verske grupe su se redovno susretale kako bi diskutovale o imovinskim pravima, zakonodavnim prioritetima i problemima lokalne zajednice. Verski lideri učestvovali su u više navrata u međuveriskim razgovorima o imovinskim pravima, zakonodavnim prioritetima i problemima lokalne zajednice. Organizacija za evropsku bezbednost i

saradnju (OEBS) nastavila je da koordiniše neke aktivnosti među verskim grupama uključujući sastanke sa predsednicima opština kako bi se razgovaralo o pitanjima kao što su građevinske dozvole za verske objekte. Etnički Albanci su 6. januara i 28. avgusta organizovali proteste protiv planiranih hodočašća ispred lokalne crkve Srpske pravoslavne crkve u Đakovici. Demonstranti, etnički Albanci u Istoku i u drugim mestima napali su ili zastrašivali hodočasnike Srpske pravoslavne crkve u više navrata. Mediji su 21. oktobra objavili da su lokalni etnički Albanci blizu Istoka kamenovali dva autobusa koji su prevozili srpske hodočasnike na versku službu. Policija je uhapsila pet etničkih Albanaca zbog ometanja javnog reda i trojicu maloletnih etničkih Albanaca zbog prouzrokovanja štete autobusima. Tužilac je kasnije oslobodio osumnjičene nakon odluke da ne podigne optužnice protiv njih. Tužilac nije obrazložio svoju odluku. Policija je pokrenula disciplinski postupak protiv službenika zaduženih za obezbeđenje verskih službi tako što je suspendovala jednog poručnika na 48 sati.

Ambasador i drugi predstavnici Ambasade SAD-a često su se sastajali sa vladinim zvaničnicima kako bi pozvali na versku toleranciju i objavljivanje javnih osuda incidenata nasilja ili slučajeva zastrašivanja. Ambasador i predstavnici Ambasade SAD-a su takođe zahtevali usvajanje zakonskih propisa koji bi omogućili verskim institucijama da dobiju pravni status i pozivali na punu primenu Ustava i zakona koji štite verske objekte. Ambasada je vršila redovno zagovaranje na svim nivoima vlade za punu primenu sudskih odluka u korist manjinskih verskih zajednica i podsticala je rešavanje imovinskih sporova koji uključuju verske grupe. Ambasador i ostali predstavnici Ambasade SAD-a su takođe zahtevali od najviših nivoa vlade da krivično gone učinioce nasilja ili zastrašivanja uperenog prema SPC i da poštuju imovinska prava SPC. Ambasada je obeshrabrivala javne zvaničnike, obrazovne institucije i ostale subjekte od uključivanja u diskriminacione prakse zapošljavanja muslimana koji sebe smatraju vernicima ili drugih verskih grupa. Zvaničnici ambasade su redovno razgovarali o verskoj toleranciji sa liderima svih većih verskih zajednica.

Deo I. Verska struktura stanovništva

Vlada SAD-a procenjuje da ukupan broj stanovnika iznosi 1,9 miliona (procena od jula 2018). Podaci popisa stanovništva iz 2011. ukazuju na to da su 95,6 odsto stanovništva Muslimani, 2,2 odsto Rimokatolici, a 1,4 odsto Pravoslavni Srbi. Kategorije iz popisa za „ostalo,” „nijednoj” ili „bez odgovora” svaka čini manje od 1 odsto. Prema navodima SPC i međunarodnih posmatrača, bojkot popisa

stanovništva etničkih Srba doveo je do značajno nerealnog broja pripadnika SPC. Ostale verske zajednice, uključujući muslimane Tarikate i Protestante takođe su osporavale rezultate popisa stanovništva. Lideri Protestanata i oni bez verske opredeljenosti naveli su da su anketari popisa stanovništva nepropisno klasifikovali neke pripadnike njihovih zajednica kao Muslimane.

U skladu sa Uredbom o popisu stanovništva, anketari popisa stanovništva nisu pitali građane da li su Protestanti.

Većina muslimanskog stanovništva prati sunitski islam, školu Hanafi, iako su neki deo Sufizma odnosno Tarikatske škole. Takođe postoji i zajednica Bektaša unutar Sufizma koja ima manji broj pripadnika. Lideri Tarikata su naveli da su Bektaši jedan od devet tarikatskih redova, ali da Bektaši sami sebe identifikuju kao poseban islamski red.

Većina pripadnika Srpske pravoslavne crkve živi u deset opština sa većinskim srpskim stanovništvom. Najveće katoličke zajednice su u Đakovici, Janjevu, Klini, Prištini i Prizrenu. Stanovništvo koje pripada protestantskoj veroispovesti Evangelističke crkve živi širom zemlje i koncentrisano je u Prištini i Đakovici. Manje Jevrejske zajednice nalaze se u Prizrenu u Prištini.

Vera i etnička pripadnost su često povezani. Većina etničkih Albanaca su Muslimani, dok su neki od njih Katolici i Protestanti. Skoro svi etnički Srbi pripadaju SPC. Većina etničkih Aškalija, Bošnjaka, Egipćana, Goranaca, Roma i Turaka su Muslimani, dok većina etničkih Crnogoraca i neki Romi pripadaju SPC. Etnički Hrvati skoro svi pripadaju Katoličkoj crkvi.

Deo II. Stanje vladinog poštovanja verskih sloboda

Pravni okvir

Ustav propisuje pravo slobode savesti i veroispovesti za sve građane, uključujući pravo na promenu, izražavanje ili neizražavanje verskog uverenja, praktikovanje ili uzdržavanje od praktikovanja religije kao i pravo pridruživanja ili odbijanja pridruživanja verskoj zajednici. Ova prava podležu ograničenjima zbog razloga javne bezbednosti i očuvanja reda ili zaštite zdravlja ili prava drugih. Ustav propisuje razdvojenost verskih zajednica od javnih institucija, uključujući pravo verskih grupa

da nezavisno urede svoje organizacije, aktivnosti i obrede i pravo da osnuju verske škole i dobrotvorne ustanove. Ustav garantuje jednaka prava svim verskim zajednicama, predviđa da je zemlja sekularna i neutralna u pogledu religije, propisuje da država osigurava zaštitu i očuvanje verske baštine zemlje i zabranjuje diskriminaciju na osnovu religije. Ustav propisuje da zakon može ograničiti slobodu izražavanja da bi se sprečilo izazivanje nasilja i netrpeljivost na osnovu rasne, nacionalne, etničke ili verske pripadnosti. Dozvoljava sudovima da zabrane organizacije ili aktivnosti koje podstiču rasnu, nacionalnu, etničku ili versku mržnju.

Ustav propisuje da zajednice tradicionalno prisutne u zemlji, uključujući verske zajednice, imaju specifična prava uključujući pravo da održavaju, razvijaju i očuvaju svoju veru, koriste svoj jezik, uspostave i upravljaju svojim privatnim školama uz finansijsku pomoć države i imaju pristup javnim medijima. Dodatna prava uključuju uspostavljanje i korišćenje svojih sopstvenih medija, održavanje neometanih mirnih kontakata sa osobama van zemlje sa kojima dele isti verski identitet i jednak pristup javnom zapošljavanju. Ustav garantuje 20 od 120 poslaničkih mesta u nacionalnoj Skupštini manjinskim etničkim zajednicama. Takođe predviđa da usvajanje, izmena i dopuna ili povlačenje svakog zakona koji se odnosi na verske slobode i kulturno nasleđe zahteva prostu većinu poslanika prisutnih koji imaju zagarantovana mesta za manjinske zajednice kao i većinu svih prisutnih poslanika.

Ustav predviđa Instituciju ombudsmana koja je odgovorna za nadgledanje verskih sloboda, između ostalog i ljudskih prava i za preporučivanje mera da se isprave povrede. Propisuje da država preduzima sve neophodne mere da zaštiti pojedince koji mogu biti izloženi pretnjama, neprijateljstvu, diskriminaciji ili nasilju zbog svog verskog identiteta.

Zakon ne zahteva da se verske grupe registruju i ne predviđa pravni mehanizam ili specifične smernice za verske grupe da dobiju pravni status preko registracije ili na neke druge načine. Verske grupe bez pravnog statusa ne mogu da imaju u svom vlasništvu imovinu, otvore bankovne račune, zaposle osoblje, pristupe sudovima ili obavljaju ostale administrativne poslove u svoje ime. Lokalne zajednice često prepoznaju vlasništvo verskih grupa nad objektima, međutim, zakon ne štiti ove objekte. Imovina Srpske pravoslavne crkve je izuzetak. Zakon o PZZ i Zakon o nadgledanoj nezavisnosti priznaju SPC vlasništvo nad imovinom i upravljanje u određenim područjima.

Zakon propisuje da nema zvanične religije, ali navodi pet „tradicionalnih verskih zajednica: Muslimansku, Hrišćansku Srpske pravoslavne crkve, Katoličku, Hebrejsku (Jevrejsku) i evangelističke Protestante. Zakon predviđa dodatne zaštite ili benefite ovim pet grupama, uključujući smanjenje poreza.

Zakon propisuje zaštitne mehanizme za verske i kulturne posebno zaštićene zone (PZZ) na osnovu verskog i kulturnog značaja, zabranjujući ili ograničavajući obližnje aktivnosti koje bi mogle da oštete istorijsko, kulturno ili prirodno okruženje. U skladu sa zakonom, Savet za primenu i praćenje (SPP) presuđuje u sporovima između Vlade i SPC koji se odnose na PZZ i ostala pitanja koja se tiču zaštite verske i kulturne baštine SPC. SPP je posebno telo koje proističe iz Sveobuhvatnog predloga za rešenje statusa Kosova iz 2007. godine (takođe poznatim kao Artisarijev plan) i Zakona o PZZ. U sastavu SPP su Ministarstvo životne sredine i prostornog planiranja (kao kopredsedavajući), Ministarstvo kulture, omladine i sporta, Srpska pravoslavna crkva, Specijalni predstavnik Evropske unije (kao kopredsedavajući) i OEBS.

Opštine su zakonski odgovorne za zaštitu i održavanje svih javnih grobalja, uključujući i ona namenjena za specifične verske zajednice.

U skladu sa zakonom, „javne obrazovane institucije ne podučavaju veronauku ili druge aktivnosti koje propagiraju specifičnu veroispovest“. Zakon se ne primenjuje na škole koje rade u skladu sa paralelnim strukturama Vlade Srbije nad kojima kosovska vlada nema kontrolu.

Zemlja nije potpisnica Međunarodne povelje o građanskim i političkim pravima.

Vladine prakse

Veće Osnovnog suda u Prištini je 23. marta oslobodilo Šefćeta Krasnićija bivšeg glavnog imama Velike džamije u Prištini optužnice koju je Specijalno tužilaštvo Kosova podiglo po tačkama optužnice po verskoj osnovi i utaju poreza. Predsedavajući sudija je naveo kontradiktorne izjave i nepostojanje dokaza kao razloge za oslobađajuću presudu. Žalbeni sud je 1. oktobra potvrdio odluku nižestepenog suda na osnovu koje je Krasnićić oslobodjen po svim tačkama optužnice.

Žalbeni sud u Prištini je 18. maja oslobodio četiri imama koje je Osnovni sud u Prištini osudio 2017. godine za izvršenje terorističkih akata ili „zagovaranje nacionalne, rasne, verske, etničke mržnje“, navodeći nedostatak dokaza.

Verski lideri nastavili su da zagovaraju usvajanje zakona izrađenog 2015. godine koji bi propisao mehanizam kroz koji verske grupe mogu da dobiju pravni status. Nacrt je u Skupštini prošao kroz prvo čitanje 2017, ali niz političkih razmirica nepovezanih sa zakonom nastavili su da odlažu konačno usvajanje. Ovaj zakon bi omogućilo verskim grupama da obavljaju poslovanje i pravne poslove sa državom i privatnim subjektima. Zajednica Bektaša je takođe zahtevala da takav zakon navede da je posebna islamska zajednica koja čini deo istorijskog nasleđa i kulturnog i društvenog života zemlje. Iako su predstavnici mnogih verskih grupa istakli da su našli alternativne načine da obavljaju neke od svojih poslovanja, većina je i dalje izveštavala o poteškoćama u registraciji imovine i vozila, otvaranju bankovnih računa i plaćanju poreza na plate zaposlenih. Sve verske zajednice su navele da su nastavile da imaju bankovne račune koji nisu bili na ime njihovih zajednica, a Protestantska-evangelistička crkva Kosova (PECK) je navela da je i dalje oporezivana kao profitabilno preduzeće.

Prema navodima Islamske zajednice Kosova, neki školski zvaničnici i dalje su primenjivali obavezujuće administrativno uputstvo (uredbu) koju je prethodno usvojilo Ministarstvo obrazovanja, nauke i tehnologije kojom se zabranjuje učenicama osnovnih i srednjih škola da nose versku odeću na školskoj imovini. Prema navodima IZK i ostalim liderima muslimanske zajednice, javne škole su povremeno slale kući učenice koje su insistirale na tome da nose hidžab, međutim, tokom godine, Institucija ombudsmana nije primila nijednu prijavu protiv škole koja zabranjuje učenicama koje nose versku odeću, kao na primer hidžab da prisustvuju nastavi. Mediji su izveštavali o profesoru sa Univerzitetu u Prištini koji je zastrašivao studentkinje koje nose hidžab primoravajući ih da napuste predavanja. Studenti su prijavili ovo Etičkom savetu Univerziteta koji se do kraja godine nije sastao da razmatra ovo pitanje.

Verske grupe su istakle da se opštinske vlasti nisu ravnopravno ophodile prema imovinskim problemima verskih organizacija. Iako zakon precizira da su opštine dužne da štite i održavaju groblja, neke opštine su u praksi dozvolile verskim grupama da de facto budu u posedu javnih grobalja. Prema navodima Islamske zajednice Kosova i Protestantsko evangelističke crkve na Kosovu, vlasti su ponekad dozvoljavale ili primoravale imame IZK da nadgledaju svakodnevne aktivnosti na

groblju. I dok su nemuslimanske verske grupe istakle generalno jake odnose sa imamima na grobljima širom zemlje, predstavnici PECK su istakli da su lokalni imami i ostale vlasti IZK-a povremeno naplaćivali usluge čak i onda kada su one obezbeđivale svoje sveštenike. Zajednice hrišćanskih katolika i hrišćanskih pravoslavaca nastavili su da koriste zasebna javna groblja.

Predstavnici Jevrejske zajednice i lokalna komunalna kompanija su 18. i 19. juna kao godišnji događaj očistili i sanirali jevrejska groblja u Prištini. Pripadnici Jevrejske zajednice su rekli da nisu imali resurse da održavaju jevrejska groblja, a lokalne vlasti nisu održavale ova javna mesta kao što je propisano zakonom. Prema rečima predstavnika Jevrejske zajednice, lokalne vlasti nisu održavale jevrejska groblja van Prištine, uključujući Novo Brdo, Lipljan, Kamenicu, Prizren, Mitrovicu i Gnjilane.

SPC i međunarodne organizacije su navele da su zvaničnici Opštine Dečani nastavili da odbijaju da sprovedu odluku Ustavnog suda iz 2016. koja potvrđuje odluku Vrhovnog suda iz 2012. da više od 24 hektara (59 jutara) zemlje treba da se vrati Manastiru Srpske pravoslavne crkve Visoki Dečani. Predsednik Opštine Dečani Rasim Seljmanaj nazivao je cele godine odluku kao neprihvatljivom. Organi vlasti nisu smatrale njega ili druge opštinske zvaničnike odgovornim za nesprovođenje odluke Ustavnog suda. NATO snage na Kosovu, takođe poznate kao i KFOR nastavile su da obezbeđuju manastir.

Opština Dečani je nastavila sa svojim planom da izgradi put preko PZZ blizu manastira Visoki Dečani. Prema pravnim mišljenjima koja su EU i OEBS objavljivali tokom godine, zakon Kosova zabranjuje izgradnju tranzitnog puta preko PZZ. Kabinet premijera je osporavao ovo pravno tumačenje. SPP je 2014. odlučio da bi planirani put predstavljao kršenje zakona. SPP je potvrdio nezakonitost izgradnje puta na sastanku održanom u aprilu.

Rukovodstvo IZK nastavilo je neuspešno da zagovara izgradnju džamije u Severnoj Mitrovici koju su snage Savezne Republike Jugoslavije uništile 1999. godine.

Tokom godine počele su pripreme za povezivanje vodovodne mreže komunalnog preduzeća sa gradilištem za novu „Veliku džamiju” u Prištini. Izgradnja je trebalo da počne 2019. godine i trebalo je da dobije odobrenje opštine.

Do kraja godine, Opština Priština nije dodelila zemljišnu parcelu koja je odobrena opštinskom odlukom iz 2016. godine kako bi jevrejska zajednica izgradila sinagogu. Lideri Jevrejske zajednice rekli su da je to zbog administrativnih kašnjenja i da se očekuje da će opština dodeliti zemlju 2019. godine. Jevrejska zajednica u Prizrenu je 2016. godine dobila odobrenje od opštine Prizren da obnovi objekat koji će se koristiti kao muzej i kulturni centar. Ministarstvo kulture, omladine i sporta je tokom godine dodelilo 5.000 evra (5.700 američkih dolara) za projekat, a Jevrejska zajednica je očekivala da će izgradnja početi 2019. godine.

Prema navodima SPC-a i međunarodnih organizacija, tokom godine nije bilo napretka u rešavanju vladinog odbijanja građevinske dozvole za izgradnju koju je SPC zatražila za rekonstrukciju Crkve Svetog Nikole u manastiru Sveti Arhangelu u Prizrenu. Ministarstvo kulture je prilikom odbijanja dozvole navelo da SPC nije navedena kao zakoniti vlasnik zemljišta u vladinim evidencijama. SPC je navela da pošto je Vlada odbila davanje dozvole nakon isteka zakonskog roka da se dozvola smatra automatski izdatom. SPC je izjavila da vlada krši zakon i Artisarijev plan koji daje SPC puno diskreciono pravo u pogledu upravljanja svojim istorijskim lokalitetima. Odgovarajući na odvojene zabrinutosti Ministarstva kulture, stručnjak kojeg je finansirao OEBS pregledao je lokaciju kako bi utvrdio da li je tu ranije postojalo arheološko nalazište, međutim on do kraja godine nije objavio svoje nalaze.

Žalba Opštine Priština na odluku Osnovnog suda iz 2015. u kojoj je odlučeno da je Katolička crkva vlasnik imovine spojene uz Katedralu Majka Tereza do kraja godine je i dalje čekala na rešavanje. Apelacioni sud je 26. februara presudio vlasništvo na više od 7.500 kvadratnih metara (80.000 kvadratnih stopa) zemljišta u korist Katoličke crkve čime je poništen zemljišni tužbeni zahtev Opštine Priština.

Multietnička policijska jedinica za specijalnu zaštitu lokaliteta kulturne i verske baštine predvođena policijskim komandrom kosovskim Srbinom nastavila je da obezbeđuje i pruža neprestanu zaštitu i obezbeđuje širom zemlje 24 posebno zaštićene zone. Prvi put od nezavisnosti Kosova 2008. godine na ovim lokalitetima nije bilo incidenata. Prema izveštajima Policije i SPC, krađe i vandalizovanje su se nastavili na lokalitetima SPC, uglavnom van PZZ gde policija nije pružala posebnu zaštitu. Ministarstvo kulture je navelo da je zatražilo uvećanu podršku od lokalnih vlada u pogledu zaštite lokaliteta verskog nasleđa.

Prema navodima PECK, Carina Kosova nastavila je da traži od PECK da plati kaznu iz 2017. zbog zloupotrebe bescarinskog uvoza za verske organizacije, navodeći da PECK prodaja uvezene korišćene garderobe radi ostvarivanja dobiti predstavlja kršenje Zakona o carini. Pravno mišljenje OEBS-a je navelo kontradikcije u kosovskom zakonu koje se odnose na prodaju robe u dobrotvorne svrhe. EPCK je izvestila da je jedna pošiljka robe za prodaju u avgustu uspešno prošla carinu bez plaćanja carinskih dažbina iako je do kraja godine pravno tumačenje ostalo nejasno.

Prema navodima opštinskih zvaničnika i nevladinih organizacija, centralna vlada nastavila je da finansira do nekog obima islamsku veronauku u medresama Islamske zajednice Kosova u Prištini, Prizrenu i Gnjilanu. Neki pripadnici ostalih verskih grupa i sekularni predstavnici smatrali su da je ovo finansiranje diskriminatorno zbog toga što vlada nije finansirala veronauku nijednoj drugoj verskoj grupi.

Prema navodima Ministarstva obrazovanja, etnički Srbi, Goranci, Hrvati i neki Romi nastavili su da pohađaju javne škole u kojima se nastava izvodi na srpskom jeziku prema planu i programu nastave i učenja paralelnih struktura Vlade Srbije nad kojima Vlada Kosova nije imala kontrolu. Većina etničkih Srba izabrala je kao izborni predmet pravoslavnu veronauku umesto građanskog vaspitanja. Vlada Srbije finansirala je plate svih prosvetnih radnika u školama u kojima se nastava izvodi na srpskom jeziku, uključujući i za veroučitelje. Vlada Kosova isplaćivala je dodatne plate nekim prosvetnim radnicima i osoblju u školama u kojima se nastava odvija na srpskom jeziku.

Islamska zajednica Kosova (IZK) i dalje je prijavljivala društvenu diskriminaciju i diskriminaciju u zapošljavanju prema pobožnim Muslimanima i to posebno u javnom sektoru.

Regulatorna agencija za vodne usluge (RAVU) je u skladu sa zakonom nastavila da izuzima od plaćanja utrošene vode verske objekte koji pripadaju pet „tradicionalnim” verskim zajednicama. Komisija za poljoprivredu je navela da je u oktobru započela rane faze razmatranja Zakona o regulisanju usluga u vodosnabdevanju navodeći da Zakon o verskim slobodama iz 2006. ne predviđa izuzeće od plaćanja. Na osnovu predloženih nacrtu amandmana, od svih verskih zajednica će se tražiti da plaćaju naknadu za vodosnabdevanje. Verski lideri su izjavili da se protive predloženim amandmanima, ali Regulatorna agencija za oblast voda je saopštila da je neophodno sprečiti moguću zloupotrebu komunalnih usluga. Na kraju godine nastavilo se sa izuzećem od plaćanja vode.

Ministarstvo spoljnih poslova prestalo je sa održavanjem svoje godišnje Međunarodne međuverške konferencije nakon odlaska nadležnog zvaničnika 2017. godine. Jevrejska zajednica je rekla da su verski lideri smatrali da je odluka razočaravajuća, međutim, oni su se međusobno redovno sastajali.

Deo III. Stanje poštovanja verskih sloboda u društvu

Bilo je slučajeva verskog nasilja, ometanja verskih hodočašća, govora mržnje i vandalizma. Zbog toga što su vera i etnička pripadnost često tesno povezani, teško je kategorisati mnoge incidente da su motivisani samo na osnovu verske pripadnosti. Predstavnici SPC-a i međunarodne organizacije prijavili su porast napada na etničke Srbe u prvoj polovini godine, a neki su komentarisali da su ovi i drugi napadi na srpske pravoslavce često bili vođeni više etničkom pripadnošću, nego veroispovešću.

Prema policijskim izveštajima, kosovski Albanci su 28. maja blokirali put kako bi protestovali zbog posete raseljenih kosovskih Srba crkvenim ruševinama u selu Petrić u regionu Peći. Demonstranti su kamenovali hodočasnike, a troje je zadobilo lakše povrede. Pedesetoro hodočasnika je na kraju uspelo da pristupi tom mestu.

Mediji i policija su saopštili da je 30. maja u blizini Istoka jedan kosovski Albanac napao svoje komšije, sveštenika Srpske pravoslavne crkve i njegovu porodicu dok su bili u svom automobilu. Policija je privela navodnog učinioca, kojeg je tužilac kasnije oslobodio zbog nedostatka dokaza. SPC je pozvala lokalne vlasti da shodno zakonu učinioci nasilja u potpunosti snose odgovornost.

Mediji i policija su 21. oktobra saopštili da su etnički Albanci kamenovali dva autobusa u blizini Istoka koji su prevozili srpske hodočasnike dok su hodočasnici učestvovali u verskim obredima. Lokalni kosovski Albanci su postavili blokadu na putu sa traktorom i gumama. Policija je nakon toga rasterala masu, a autobusi su uspeli da napuste lokaciju. Policija je istražila i uhapsila osmoricu lokalnih Albanaca osumnjičenih za učešće u incidentima. Policija je oslobodila osumnjičene nakon što su tužioci odlučili da ne podignu optužnicu. Tužioci nisu objasnili razlog svoje odluke.

Mediji i policija su saopštili da je 6. januara grupa kosovskih Albanaca organizovala protest ispred lokalne srpske pravoslavne crkve u Đakovici čak iako su raseljeni Srbi

otkazali svoju godišnju posetu zbog bezbednosnih razloga. Demonstranti su blokirali pristup crkvi na nekoliko sati dok su četiri starije monahinje ostale zatvorene unutra sprečavajući proslavu pravoslavne Božićne liturgije.

Mediji i policija saopštili su da su raseljeni kosovski Srbi iz Đakovice otkazali posetu srpskoj pravoslavnoj crkvi 28. avgusta, navodeći kao razlog nedostatak garancija za njihovu bezbednost. Stanovnici Đakovice organizovali su protest ispred crkve zahtevajući da se srpska vlada izvini za zločine učinjene tokom rata na Kosovu. Policija je uhapsila petoricu demonstranata. Predsednik Opštine Đakovica Ardian Đini je rekao medijima da bi se od srpskih hodočasnika trebalo zahtevati da za posete zatraže dozvolu albanskih majki koje su tokom rata izgubile decu.

SPC je prijavila dva slučaja policijskog uznemiravanja svojih sveštenika u područjima sa većinskim albanskim stanovništvom. Prema rečima sveštenstva, policajci su koristili neprofesionalan jezik i jezik opterećen etničkim nabojem i neosnovano su ih optuživali. U jednom slučaju, žrtve su podnele zvaničnu žalbu Policijskom inspektoratu Kosova (PIK), međutim, PIK je odlučio da ne može pronaći kriminalni element u predmetu i prosledio ga je Jedinici za profesionalne standarde koja se bavi disciplinskim prekršajima. Niti SPC niti Jedinica za profesionalne standarde nisu izvestili o dalje preduzetim merama u ovom slučaju.

Političari iz stranke Srpska lista (SL) kritikovali su i povremeno pretili vladiki SPC Teodosiju Sibaliću i drugim sveštenicima SPC-a u novinama, na radiju i televiziji na srpskom jeziku i u zvaničnim saopštenjima nakon što je SPC kritikovala pristup Srpske liste u procesu normalizacije odnosa između Kosova i Srbije.

Tokom cele godine, SPC je kritikovala medije zbog doprinosa klimi netolerancije. IZK je naveo da mediji generalno prikazuju muslimane u negativnom svetlu, tvrdeći da su informativni portali na internetu ponekad izjednačavali Islam sa terorizmom.

Tokom godine, Policija Kosova prijavila je 86 slučajeva koji su se odnosili na verske objekte, prvenstveno u vezi sa oštećenjem imovine i krađom, u odnosu na 44 slučaja u 2017. godini. Od tih lokaliteta, 59 je pripadalo Islamskoj zajednici, 23 Srpskoj pravoslavnoj crkvi, a četiri Katoličkoj crkvi.

U martu su etnički Hrvati prijavili sknavljenje verskih simbola u katoličkoj crkvi u selu Janjevo. Policijska istraga je do kraja godine bila u toku.

Verski lideri nastavili su u više prilika da učestvuju u međuverskim razgovorima o imovinskim pravima, zakonodavnim prioritetima i problemima lokalne zajednice. OEBS je nastavio da koordiniše neke aktivnosti među verskim grupama uključujući i sastanke sa predsednicima opština kako bi se diskutovalo o pitanjima kao što su dozvole za izgradnju verskih objekata.

Deo IV. Politika Vlade SAD-a

Ambasador i ostali predstavnici Ambasade SAD-a često su se sastajali sa zvaničnicima vlasti, između ostalih i sa predsednikom, premijerom, predsednikom Skupštine i ostalim poslanicima kako bi apelovali da se usvoji zakon koji bi omogućio verskim institucijama da funkcionišu bez prepreka. Zvaničnici ambasade apelovali su na bolji dijalog između etničkih Albanaca koji su članovi Vlade i pripadnika civilnog društva sa pripadnicima SPC. Ambasada je podsticala vladine zvaničnike da reše osporavanu građevinsku dozvolu za crkvu Svetog Nikole u manastiru Sveti Arhangeli u Prizrenu. Zvaničnici ambasade javno su osudili napade medija i političke napade uperene prema zvaničnicima Srpske pravoslavne crkve. Ambasada je zagovarala na svim nivoima sprovođenje odluke Ustavnog suda iz 2016. u korist Manastira Visoki Dečani pozivajući vladu i pravosuđe da lokalne zvaničnike smatra odgovornim. Ambasada je u više prilika razgovarala sa vladinim zvaničnicima o imovinskim problemima ostalih verskih grupa i pozvala zvaničnike da poštuje domaće zakonodavstvo. Zvaničnici ambasade pozvali su u više navrata Carinu Kosova da odloži izricanje novčani kazni za carinske prekršaje verskim zajednicama zbog navodne zloupotrebe bescarinskog uvoza dok se ne razjasne Zakon o carinama i zakon koji uređuje izuzeće verskih organizacija od plaćanja carinskih dažbina.

Zvaničnici ambasade redovno su razgovarali sa liderima većih verskih grupa o verskoj toleranciji. Zvaničnici ambasade su se susreli sa imamima i članovima Fakulteta za Islamske studije u Prištini kako bi razgovarali o nastojanjima da se promoviše tolerancija i borba protiv nasilnog ekstremizma i o Predlogu nacrta zakona o verskim slobodama i Predlogu nacrta zakona o kulturnom nasleđu. Zvaničnici ambasade susreli su se sa verskim liderima u nekoliko prilika kako bi razgovarali o njihovim ljudskim pravima i pravnim zabrinutostima i organizovali su okrugle stolove sa vernicima Muslimanima o zapošljavanju i diskriminaciji u zapošljavanju. Ambasada je često objavljivala poruke na društvenim mrežama podržavajući verske slobode.

Gostujući zvaničnici Državnog sekretarijata su se u maju susreli sa IZK i SPC kako bi se razgovaralo o ulozi verskih zajednica u međuetničkom pomirenju. Zvaničnici su se takođe susreli sa parlamentarnim i vladinim zvaničnicima kako bi zagovarali usvajanje zakona koji bi omogućio verskim grupama da steknu pravni status i da podstaknu Vladu da poštuje prava SPC i više uključi verske zajednice u međuverško pomirenje. Zajednička delegacija Vlade i IZK otputovala je u junu u Sjedinjene Američke Države preko programa Državnog sekretarijata kako bi saznali nešto više o ulozi verskih zajednica u sekularnoj demokratiji. Ambasada je u septembru sponzorirala posetu stručnjaka za međuverška pitanja iz Sjedinjenih Američkih Država kako bi se sastao sa verskim zajednicama i razgovaralo o ulozi medija prilikom izveštavanja o religiji.